

УДК 658

Олійник Яна Вікторівна*

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОБЛІКОВОЇ СЛУЖБИ ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. В Україні відсутні державні акти, що визначають завдання, обов'язки, кваліфікаційні вимоги до професійного рівня працівників бухгалтерської служби, повноваження її керівника, та є обов'язковими до застосування всіма юридичними особами, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством. Однією з ознак недосконалості нормативного забезпечення діяльності облікової служби є те, що практика в цій сфері йде далеко попереду. Це обумовлює необхідність врегулювання цього питання на загальнодержавному рівні.

Ключові слова. Інформаційне забезпечення управління, бухгалтерська служба, інституціональний підхід, рутинна поведінка, організаційний регламент.

Вступ. Основою інформаційного забезпечення управління підприємством є облікова інформація. Специфічним засобом її збору та передачі є система бухгалтерського обліку. Для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності на підприємстві створюється спеціальна структура — бухгалтерська служба. Одним з головних управлінських завдань є конструювання та впорядкування діяльності таких структур.

В обліковій професії найзначніші зміни відбулися у змісті роботи, яку виконують бухгалтерські служби. Традиційно, метою діяльності бухгалтерської служби є ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, здійснення попереднього та наступного контролю за дотриманням діючого законодавства, фінансової, касової, кошторисної та штатної дисципліни, а також витрачання коштів і матеріальних ресурсів тощо. Але під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів завдання діяльності облікової служби змінюються. Це сприяє появі нових вимог до бухгалтера, зумовлюючи тим самим розширення завдань, функцій і повноважень бухгалтерської служби, появі нових спеціалізацій професії бухгалтера. Таке розширення повноважень бухгалтерської служби знаменує перехід від облікової реєстрації фактів економічної діяльності до нового якісного рівня участі облікової служби в управлінському процесі підприємства.

Економічні ситуації діяльності бухгалтерської служби у процесі ведення обліку та складання звітності у короткостроковій перспективі досить повно описуються неокласичною теорією. Різноманітні питання діяльності облікової служби підприємства розглядали вітчизняні науковці, зокрема Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Гнезділова О.М., Гузар Б.С., Жук В.М., Коваленко О.В., Кононенко І.І., Левицька С.О., Сулименко Л.А., Свірко С.В., Сльозко Т.М, Сопко В.В., Охрамович О.Р., Романчук К.В., Чижевська Л.В. У наукових працях досліджуються аспекти структурної побудови й удосконалення облікової служби, функції, права, обов'язки та кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів тощо. Але

* Яна Вікторівна Олійник — доктор екон. наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» *Oleynik_yv@ukr.net*

оцінка впливу змін, які відбуваються в економіці та суспільстві, на організаційні аспекти діяльності бухгалтерської служби на довгостроковий період вимагає застосування інших теорій, у тому числі інституціональної.

Постановка задачі. Підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік і складати звітність у рамках набору правил і норм. Це дозволяє стверджувати, що основним інструментом створення ефективної системи управління підприємством є формування системи внутрішньої регламентації системи бухгалтерського обліку та зумовило обрання напрямку, постановку завдань даного дослідження: оцінити стан формалізації діяльності бухгалтерської служби підприємства, виявити його особливості, встановити проблемні аспекти та запропонувати шляхи удосконалення. В основу дослідження покладене вивчення організаційних регламентів — нормативних документів, що визначають сукупність правил діяльності працівників бухгалтерської служби.

Результати. Створення бухгалтерської служби обумовлено екзогенним, стабільним і повторюваним характером дій власника (власників) або уповноважених органів (посадових осіб) щодо організації та ведення бухгалтерського обліку. Екзогенним фактором необхідності створення бухгалтерської служби як відокремленого підрозділу підприємства є те, що згідно законодавства, підприємство від моменту реєстрації до офіційної ліквідації має вести бухгалтерський облік.

Відповідно до діючого законодавства на підприємствах функції організації бухгалтерського обліку та формування системи організаційних регламентів ведення бухгалтерського обліку, складання звітності та діяльності працівників бухгалтерської служби покладені на власника (власників) або уповноважений орган (посадову особу), які здійснюють керівництво підприємством. Діяльність облікової служби є найорганізованішою частиною інформаційного забезпечення системи управління підприємством. Бухгалтерська служба утворюється як самостійний структурний підрозділ підприємства. Бухгалтерська служба з питань ведення бухгалтерського обліку підпорядковується головному бухгалтеру.

Інституціональним забезпеченням діяльності бухгалтерської служби підприємства є Конституція України, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів України, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, МСФЗ, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також установчі і внутрішні документи підприємства з дотриманням пріоритету законодавчих актів.

Діяльність бухгалтерської служби відповідно до завдань, функціональних обов'язків і прав характеризується рутинною поведінкою. Поняття «рутина» було введено засновниками еволюційної теорії Р. Нельсоном і С. Уінтером стосовно діяльності організацій [1]. Рутинна поведінка характерна не тільки для підприємств та організацій, але й для окремих індивідів та їх структур. Стосовно бухгалтерської служби рутинна поведінка складається у результаті відносин, які виникають у ході облікового процесу. Рутинна поведінка та рутинні відносини виконують функцію зниження витрат у прийнятті рішень щодо вибору методів і способів ведення бухгалтерського обліку та функцію координації. Інак-

ше, рутина є способом збереження знань, які необхідні для ведення бухгалтерського обліку.

Систематизувати та впорядкувати роботу облікової служби підприємства можливо через формування внутрішніх організаційних регламентів. Така стандартизація проводиться через розробку Положення про бухгалтерію, посадових інструкцій працівників бухгалтерської служби тощо.

Створення організаційних регламентів дозволяє освоїти рутини щодо організації та ведення бухгалтерського обліку. У рамках окремого підприємства це пов'язано із значними витратами. Для їхнього зниження необхідні відповідні навички та глибокі знання. Необхідність забезпечення вироблення рутинних навичок щодо діяльності бухгалтерського обліку з мінімізацією витрат на їх створення, обумовлює доцільність централізованої розробки на загальнодержавному рівні нормативів, які можуть та мають застосовуватися власниками, керівниками, головним бухгалтерами для впорядкування діяльності облікової служби з метою опрацювання рутинної поведінки щодо ведення бухгалтерського обліку.

Врахування та аналіз впливу формування рутинної поведінки з метою ефективно організації діяльності облікової служби можливе у рамках інституціонального підходу. По суті, рутинна поведінка бухгалтерської служби як усталена норма взаємодії облікових працівників та агентів, що мають забезпечувати формування політики у сфері бухгалтерського обліку на рівні підприємства (власників, керівників, головного бухгалтера), забезпечується сукупністю правил і норм, які регулюють діяльність і взаємовідносини у межах підприємства. Адже норми та правила, так само як і рутина, спочатку виникають на базі досвіду практичної діяльності. Вдалий досвід знаходить обґрунтування на теоретичному та нормативному рівні. У принципі, рутина та норми спрямовані на зниження невизначеності поведінки як облікових службовців, так і власників, керівників, головного бухгалтера, але рутина формується у внутрішньому середовищі підприємства, а норми розробляються як на локальному, так і загальнодержавному рівнях.

В Україні на загальнодержавному рівні визначені норми часу на виконання робіт із бухгалтерського обліку та нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку установ, організацій, підприємств, які встановлені Міжгалузевими нормативами чисельності працівників бухгалтерського обліку, затвердженими наказом Міністерства праці та соціальної політики України, від 26 вересня 2003 р. № 269, які дозволяють розраховувати чисельність працівників бухгалтерської служби залежно від загальної чисельності працюючих на підприємстві та кількості самостійних структурних підрозділів. Для скорочення часу на виконання математичних розрахунків чисельності працівників бухгалтерського обліку у Розділі 2 Міжгалузевих нормативів чисельності працівників бухгалтерського обліку наведено нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку [2]. Проте Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку не затверджені Міністерством юстиції, тому носять рекомендаційний характер і не є обов'язковими до застосування підприємствами України.

Облікові працівники відповідно до їх кваліфікації поділяються за посадами. Професійні назви робіт працівників бухгалтерської служби визначені Класифікатором професій ДК 003:2010, що затверджений і введений в дію наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 [3]. Кожній посаді відповідає певне коло обов'язків, які покликаний виконувати працівник, і необхідний для цього рівень кваліфікації.

Нормативним документом, обов'язковим у питаннях управління персоналом на підприємствах усіх форм власності та видів економічної діяльності, є Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності» «Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» від 29.12.2004 р. № 336. Працівники бухгалтерського обліку відносяться до професійної групи «Фахівці» (техніки) [3].

Діяльність бухгалтерської служби підприємства з метою забезпечення формування рутинної поведінки щодо ведення бухгалтерського обліку на підприємстві регулюється його організаційними регламентами, що визначають сукупність правил діяльності працівників бухгалтерської служби. До складу організаційних регламентів діяльності працівників бухгалтерської служби належать: положення про бухгалтерську службу, посадові інструкції працівників бухгалтерської служби, графіки, операційні інструкції, регламенти робочого дня тощо. На практиці, найповніше на вітчизняних підприємствах проводиться робота зі складання посадових інструкцій працівників бухгалтерської служби [4, с. 330].

Для чіткої регламентації обов'язків облікових працівників задля формування рутинної поведінки та відношень бухгалтерської служби як структурного підрозділу підприємства важливе значення має вірне визначення всіх можливих функціональних, організаційних і службових зв'язків і розробка відповідних організаційно-розпорядчих документів.

Регламентування діяльності облікових працівників має здійснюватися на двох рівнях:

- по-перше, всієї бухгалтерської служби;
- по-друге, окремих працівників бухгалтерської служби.

Забезпечення другого рівня можливе лише після розробки документу, який визначає структуру, права та обов'язки всієї бухгалтерської служби. Розподіл облікових функцій закріплюється у Положенні про бухгалтерську службу. Положення про бухгалтерську службу (посадова інструкція бухгалтера, на якого покладено виконання обов'язків бухгалтерської служби) закріплює статус і місце бухгалтерської служби як самостійного підрозділу в системі управління підприємством, розподіл функціональних обов'язків і внутрішню організацію роботи бухгалтерської служби.

Положення про бухгалтерську службу є уніфікованим організаційно-розпорядчим документом і має містити розділи: загальні положення; цілі і завдання; функції; права і відповідальність; службові зв'язки; організація роботи. Воно розробляється головним бухгалтером, оформлюється на бланку підприємства за підписом головного бухгалтера та затверджується керівником підприємства.

Впорядкування діяльності окремих працівників бухгалтерської служби проводиться через розробку та прийняття Посадових інструкцій. Посадові інструкції працівників бухгалтерської служби розробляються та затверджуються головним бухгалтером спільно з юридичною службою.

Посадові інструкції працівників бухгалтерської служби доводяться до працівників бухгалтерської служби під розписку із зазначенням дати ознайомлення. Якщо організаційна структура бухгалтерської служби складається із структурних підрозділів, то посадові інструкції складаються керівниками відповідних структурних підрозділів бухгалтерської служби. Вимоги Посадової інструкції є обов'язковими для працівника, який працює на даній посаді, з моменту його ознайомлення під розписку до переміщення на іншу посаду або звільнення.

Укладаючи Посадові інструкції, агенти, які їх розробляють, мають керуватися Класифікатором професій ДК 003:2010, затвердженим і введеним в дію наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 [3] і Наказом Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності» «Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» від 29.12.2004 р. № 336 [5].

Для забезпечення формування ефективної рутинної поведінки та відносин Посадові інструкції складаються з дотриманням єдиного підходу до їх побудови, послідовності викладення, чіткості та зрозумілості формулювань і мають розкривати цілі та завдання, обов'язки та права, відповідальність посадової особи; взаємозв'язок з іншими посадовими особами; критерії оцінки виконання обов'язків; порядок призначення, звільнення й заміщення посади.

Діяльність бухгалтерської служби вимагає координації та управління. Керівником бухгалтерської служби є головний бухгалтер, який підпорядковується безпосередньо власнику (власникам) або уповноваженому органу (посадовій особі), яка здійснює керівництво підприємством відповідно до установчих документів.

Статтею 8 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV визначено, що «питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції керівника підприємства» [6]. На цю особу також покладена «відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну» [6]. Виходячи з цього, саме керівник підприємства визначає порядок передачі і прийняття справ і документів при звільненні та призначенні головного бухгалтера.

За радянських часів основні функції, права та обов'язки головного бухгалтера визначалися Положенням про головних бухгалтерів від 24.01.80 р. № 59 [7]. Положення № 59 застосовувалось на території України до 3 квітня 1993 року. У 1993 році було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні» від 3 квітня № 250 [8]. З 2000 року в Україні діє Закон «Про бухгалтерський

облік та фінансову звітність в Україні» і, відповідно, втратило чинність Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні № 250.

Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» врегульовані загальні аспекти роботи головних бухгалтерів. Тим самим за діючим законодавством в Україні відсутній нормативний документ, який би визначав завдання та функціональні обов'язки бухгалтерської служби, повноваження її керівника-головного бухгалтера (бухгалтера, якщо для забезпечення ведення бухгалтерського обліку по штату передбачена тільки одна посада бухгалтера без створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером) та вимоги до його професійно-кваліфікаційного рівня.

Посадові обов'язки головного бухгалтера визначено Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників, який затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності» «Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» від 29 грудня 2004 року № 336 [5]. Проте, завдання, обов'язки, кваліфікаційні вимоги до професійного рівня головного бухгалтера, які встановлені Довідником, не є обов'язковими до застосування всіма підприємствами, тому як довідник не зареєстрований у Міністерстві юстиції. До того ж, власник (керівник) підприємства може не дотримуватися цих вимог, оскільки згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV «відповідальність за організацію бухгалтерського обліку несе власник або уповноважений ним орган, який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів» [6].

Така ситуація призвела до того, що на практиці лише на великих і середніх підприємствах визначений порядок призначення та звільнення головного бухгалтера та працівників бухгалтерської служби, малі підприємства це питання залишають не впорядкованим [4].

Ще однією з ознак недосконалості нормативного забезпечення діяльності облікової служби є те, що практика в цій сфері йде далеко попереду. Проявляється це в тому, що на тлі досить невеликого числа нормативних актів, які регулюють діяльність облікової служби, є маса практичних рекомендацій різних авторів, які спрямовані допомогти підприємствам краще організувати діяльність облікової служби та оптимізувати організацію бухгалтерського обліку в цілому. Такі практичні рекомендації множаться в останні роки в геометричній прогресії, що свідчить про високу актуальність даної проблеми.

Однак, рівень обґрунтування пропонованих рішень значно різниться, що обумовлює необхідність врегулювання цього питання на загальнодержавному рівні в рамках реалізації моделі державного регулювання бухгалтерського обліку в частині створення його методичного забезпечення. Це дозволить впорядкувати роботу бухгалтерської служби підприємств через визначення на нормативному рівні переліку завдань, функціональних обов'язків, кваліфікаційних вимог до професійного рівня працівників бухгалтерської служби, повноважень її керівника.

Висновки. У питанні оцінки впорядкування діяльності спеціальних структур, які здійснюють ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, за-

значимо: для підприємств важливо підтримувати рівень організації діяльності бухгалтерської служби на необхідному оптимальному рівні. Однак впорядкування діяльності облікової служби на рівні підприємства без зовнішніх управлінських впливів внаслідок внутрішніх протиріч і зовнішніх факторів дозволяє лише підтримувати рівень організованості на прийнятному ступені протягом певного часу.

Тому необхідні заходи, що сприяють впорядкуванню та удосконаленню діяльності бухгалтерської служби. Тобто об'єктивною необхідністю є розробка та застосування вимог і норм, які визначають завдання, обов'язки, кваліфікаційні вимоги до професійного рівня працівників бухгалтерської служби, повноваження її керівника, на загальнодержавному рівні регулювання бухгалтерського обліку. Це дозволяє: гарантувати взаємозв'язок системи нормативно-правового регулювання на загальнодержавному рівні та системи бухгалтерського обліку окремого суб'єкта економічної діяльності як підсистем національної системи бухгалтерського обліку; нівелювати вплив обмеженої раціональності інституціональних агентів організації бухгалтерського обліку локального рівня; врахувати вплив інтеграційних процесів та інших факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які визначають особливості організації бухгалтерського обліку підприємств в умовах постіндустріальної економіки.

Література

1. Нельсон Р. Д. Уинтер С. Дж. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Д. Нельсон, С. Дж. Уинтер. — М.: Дело, 2002. — 536 с.
2. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку» від 26 вересня 2003 р. № 269 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001201-02>
3. Класифікатор професій ДК 003:2010, затверджений і введений в дію Наказом Держспоживстандарту України «Про затвердження, внесення зміни та скасування нормативних документів» від 28.07.2010 № 327 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433
4. Олійник Яна Вікторівна. Організація бухгалтерського обліку в умовах міжнародної інтеграції. — Дисертація д-ра екон. наук: 08.00.09, Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». — К., 2016. — 389 с.
5. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 № 336 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1046.440.0>
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>
7. Постанова Ради Міністрів СРСР «Про затвердження Положення про головних бухгалтерів» від 24.01.80 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0059400-80>
8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukraini «Pro zatverdzhennja Polozhennja pro organizaciju buhgalters'kogo obliku i zvitnosti v Ukraini» vid 3 kvitnja 1993 r. № 250 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/250-93%D0%BF>

References

1. Nel'son, R. D. Uynter S. Dzh. Эволюционная теория экономических изменений. — М.: Delo, 2002.
2. Doc. No. Nakaz Ministerstva praci ta social'noi politiki Ukraïni — 269 (2003). Mizhgaluzevi normativi chisel'nosti pracivnikov buhgalters'kogo obliku.
3. Doc. No. Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukraïni — 327 (2010). Klasifikator profesij DK 003:2010.
4. Olijnyk, Jana Viktorivna. «Organizacija buhgalters'kogo obliku v umovah mizhnarodnoi integracii» PhD diss., DVNZ «Kyï'v. Nac. Ekon. Un-t Im. Vadyma Get'mana», 2016.
5. Doc. No. Nakaz Ministerstva praci ta social'noi polityky Ukraïny — 336 (2004). Dovidnyk kvalifikacijnyh harakterystyk profesij pracivnykiv
6. Doc. No. Zakon Ukraïny — 996–XIV (1999). Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraïni.
7. Doc. No. Postanova Rady Ministriv SRSR — 59 (19980). Pro zatverdzhennja Polozhennja pro golovnyh buhgalteriv.
8. Doc. No. Postanova Kabinetu Ministriv Ukraïny-250 (1993). Pro zatverdzhennja Polozhennja pro organizaciju buhgalters'kogo obliku i zvitnosti v Ukraïni.

ИНСТИТУЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМАЛИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕТНОЙ СЛУЖБЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

Я.В. Олейник, доктор экон. наук, проф. кафедры бухгалтерского учета ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Аннотация. В Украине отсутствуют государственные акты, определяющие задачи, обязанности, квалификационные требования к профессиональному уровню работников бухгалтерской службы, полномочия ее руководителя, которые являются обязательными к применению всеми юридическими лицами, которые обязаны вести бухгалтерский учет и представлять финансовую отчетность в соответствии законодательству. Одним из признаков несовершенства нормативного обеспечения деятельности учетной службы является то, что практика в этой сфере идет далеко впереди. Это обуславливает необходимость урегулирования этого вопроса на общегосударственном уровне.

Ключевые слова. Информационное обеспечение управления, бухгалтерская служба, институциональный подход, рутинное поведение, организационный регламент.

INSTITUTION ASPECTS OF FORMALIZATION OF ACTIVITIES OF ACCOUNTING SERVICE OF THE ENTERPRISES

Y. Oliinyk, Doctor of Economics, professor of department of accounting SHEI «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

Abstract. At the enterprises of function of the organization of accounting and formation of system of organizational regulations of conducting

accounting, drawing up the reporting and activity of employees of accounting service are assigned to the owner (owners) or authorized body (official) which perform plant management. At the same time in practice, the main driving force of quality of conducting accounting and drawing up the reporting of the enterprise is accountants and auditors, and owners and heads in this process possess a supporting role. It is caused by influence of the changes happening in economy and society. Emergence of new requirements to the accountant, expansion of functions of registration workers and new specializations of this profession is result. Activity of accounting service according to tasks, functional duties and the rights is characterized by routine behavior. Creation and development of routine on the organization and conducting accounting within the separate enterprise is connected with considerable expenses. Therefore for minimization of costs of their creation the centralized development at the nation-wide level of normative legal acts which can be expedient and have to be applied by the management of the enterprise to streamlining of activity of accounting service.

Keywords: Information support of management, accounting service, institutional approach, routine behavior, organizational regulations.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2016

УДК 327:339.138

Павленко Олександр Вадимович *

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ: СУТНІСТЬ І СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ

Анотація. Автором досліджено розвиток політичного маркетингу як науки та систематизовано існуючі погляди щодо сутності політичного маркетингу. У статті проаналізовано та систематизовано сучасні концепції, що фокусують увагу на спільних рисах маркетингу товарів (послуг) і політичного маркетингу, які є наступними: наявність покупців, продавців і продукту; моделі поведінки споживачів; ринкова сегментація та товарний мікс; концепція іміджу товару; стратегії лояльності до бренду; процеси та процедури розробки товару; концепція товару; позиціонування товару.

Ключові слова: моделі поведінки виборців, концепція іміджу кандидата, ціна голосу виборця, маркетингові дослідження в політиці.

Вступ. За визначенням, демократія є політичною системою, в якій політична влада здійснюється більшістю громадян, що вільно виражають свою волю. Саме в результаті демократичних виборів до органів влади задовольняються такі базові потреби, як реалізація основних прав і свобод, управління державою та забезпечення реалізації принципів соціальної справедливості. Разом з тим, поведінка виборця має багато спільного з поведінкою споживача в умовах сучасної глобалізованої інформаційної економіки, де якість реклами може суттєво відрізнятися від якості продукції.

* Олександр Вадимович Павленко — аспірант кафедри маркетингу, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» oleksandr.pavlenko@hotmail.com